

PENSIOEN

STIJLGIDS

INHOUD

- Over Pensioen 1-2-3 pagina 3
- Spelregels pagina 3
  - Algemeen pagina 3
  - Wat mag wel pagina 3
  - Wat mag niet pagina 4
  - Eigendomsrecht pagina 4
- Header/beeldmerk pagina 5
- Typografie pagina 6
- Iconen pagina 7
- Grid pagina 8
- Content pagina 9
- Contactgegevens pagina 10

PENSIOEN 1-2-3 STIJLGIDS

© 2014 - 2017 Pensioen 1-2-3 Stijlgids, Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars, Den Haag

Het logo van Pensioen 1-2-3, de iconenset en het format van Pensioen 1-2-3 zijn eigendom van de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars. Het logo en de iconen zijn geregistreerd bij het Benelux-Bureau voor Intellectuele eigendom.

Het gebruik van het logo, de iconen en het tekstformat van Pensioen 1-2-3 wordt uitsluitend toegestaan aan pensioenuitvoerders in de zin van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling, ten behoeve van de communicatie met deelnemers over de pensioenregeling, met andere woorden: ten behoeve van communicatie over het tweedepijlerpensioen.

Hoewel aan de totstandkoming van deze stijlguides de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan.

OVER PENSIOEN 1-2-3

Deze stijlgids is ontwikkeld in opdracht van de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars. Voor vragen en/of opmerkingen kunt u contact opnemen met de Pensioenfederatie of het Verbond van Verzekeraars.

SPELREGELS ALGEMEEN

- Pensioen 1-2-3 geeft de deelnemer in drie lagen inzicht in de pensioenregeling.
- Het format en de iconen zijn bedoeld voor geprinte en digitale uitingen.
- Pensioen 1-2-3 wordt bij voorkeur digitaal verstrekt, zodat bij een doorklikbare versie de deelnemer optimaal gebruik kan maken van de gelaagdheid van Pensioen 1-2-3.
- Pensioen 1-2-3 mag worden opgemaakt in de huisstijl van de pensioenuitvoerder. Dit geldt voor kleuren, lettertype en aanspreekvorm. De teksten zijn vormvrij.
- Het logo en de iconen in .eps- en .jpg-formaat zijn te downloaden via <http://pensioen123.nl/materiaal/iconen/#downloads>.
- Elke Pensioen 1-2-3 moet in ieder geval de volgende elementen bevatten:
  - Logo van Pensioen 1-2-3 in de omgeving van laag 1 en laag 2. Het logo mag op de documenten van laag 3 gebruikt worden, maar dit is niet verplicht.
  - Logo van de pensioenuitvoerder in de omgeving van laag 1 en laag 2. Het logo mag op de documenten van laag 3 gebruikt worden, maar dit is niet verplicht.
  - In laag 1 een introductietekst met uitleg over de drie lagen van Pensioen 1-2-3. Op de papieren Pensioen 1-2-3 staat de introductietekst met uitleg op de Pensioen 1-2-3 zelf. Bij een digitale Pensioen 1-2-3 is het niet verplicht de introductietekst op Laag 1 van het Pensioen 1-2-3 te plaatsen. De introductietekst mag in dat geval geplaatst worden in de omgeving waar de Pensioen 1-2-3 is te downloaden.
  - De zeven koppen in de vaste voorgeschreven volgorde in laag 1 en laag 2. De vaste volgorde vergroot de herkenbaarheid.
  - Gebruik de iconen die belangrijke kenmerken van de pensioenregeling in laag 1 en in laag 2 weergeven. In laag 2 wordt uitgebreider ingegaan op de kenmerken van de pensioenregeling uit laag 1.
  - Plaats een icoon (voorgeschreven) altijd in combinatie met een tekst (vormvrij).
  - In laag 1 en laag 2 zo *mogelijk* het icoon van het pensioenreglement, met een directe link naar het pensioenreglement op de website van de pensioenuitvoerder en een verwijzing naar de werkgever.
  - In laag 1 van de digitale Pensioen 1-2-3 onder elk icoon en elk kopje zo *mogelijk* een link naar het betreffende onderwerp in laag 2. Dit bevordert de toegankelijkheid van het Pensioen 1-2-3 voor de deelnemer. In de digitale omgeving kunnen de iconen ook als link fungeren.
  - In laag 2 van de digitale Pensioen 1-2-3 onder elk icoon zo *mogelijk* een link naar specifieke passages over het desbetreffende onderwerp. Dit bevordert de toegankelijkheid van het Pensioen 1-2-3 voor de deelnemer.
  - Laag 1 en laag 2 moeten als downloadbare versies op de (besloten) website staan.
  - Een verwijzing naar www.mijnpensioenoverzicht.nl in laag 1 en laag 2.
  - Verwijzing naar de website van de pensioenuitvoerder in laag 1 en laag 2.

WAT MAG WEL?

- Het logo en de huidige iconen in de kleuren van de eigen huisstijl (laten) ontwikkelen.
- Uitvoerders mogen voorstellen indienen voor nieuwe iconen om te gebruiken in Pensioen 1-2-3. Die voorstellen worden beoordeeld door de werkgroep Pensioen 1-2-3 van de Pensioenfederatie, en het Verbond van Verzekeraars. Daarna worden ze voorgelegd aan het Ministerie van SZW. Na hun goedkeuring worden ze ontwikkeld op kosten van de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars. Deze nieuwe iconen worden in de iconenset geplaatst.
- Lettertype van de teksten en in de koppen aan de huisstijl aanpassen.
- De teksten zijn vormvrij. De teksten die in de voorbeelden gebruikt worden zijn bedoeld als richtlijn.
  - Plaats de teksten wel bij het juiste icoon, zodat er geen verwarring ontstaat over de betekenis van de iconen.
  - In de koppen mag alleen de aanspreekvorm 'u' worden veranderd in 'ik' of 'je'.

WAT MAG NIET?

- Gebruik door andere partijen dan pensioenuitvoerders zonder toestemming van de koepels.
- Gebruik voor andere doeleinden dan de communicatie over het tweedepijlerpensioen.
- Logo en iconen veranderen (met uitzondering van kleuren).
- De tekst moet goed leesbaar zijn voor alle doelgroepen. Uit ervaring blijkt dat Verdana 9pt met een regelafstand van 11pt goed leesbaar is. Let bij gebruik van eigen fonts op dat ze niet veel kleiner of smaller zijn dan Verdana 9pt. Indien het niet past, dan heeft het de voorkeur de tekst in te korten in plaats van het verkleinen van het font.
- De tekst van de koppen aanpassen (i.v.m. herkenbaarheid).
- Volgorde van de koppen wijzigen.
- Disclaimer in laag 1 en 2.
- Iconen in kleiner formaat dan 12x12 millimeter of 65x65 pixels gebruiken. Dit is gebaseerd op beeldschermen met een normale schermresolutie. Bij retina en 4k moet bij benadering dit formaat opgezocht worden.
- Iconen in groter formaat dan 24x24 millimeter of 130x130 pixels gebruiken. Dit is gebaseerd op beeldschermen met een normale schermresolutie. Bij retina en 4k moet bij benadering dit formaat opgezocht worden.

EIGENDOMSRECHT

- Het logo van Pensioen 1-2-3, de iconenset en het format van Pensioen 1-2-3 zijn eigendom van de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars.
- Het logo en de iconen zijn geregistreerd bij het Benelux-Bureau voor Intellectuele eigendom.
- Het gebruik van het logo, de iconen en het tekstformat van Pensioen 1-2-3 wordt uitsluitend toegestaan aan pensioenuitvoerders in de zin van de Pensioenwet en de Wet verplichte beroepspensioenregeling, ten behoeve van de communicatie met deelnemers over het tweedepijlerpensioen. Gebruik door derden is alleen mogelijk na toestemming van de koepels.
- Hoewel aan de totstandkoming van deze stijl de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan.

HEADER/BEELDMERK

- Het beeldmerk wordt aangeboden in groen, blauw en grijs. Zie hieronder:
- Het logo van Pensioen 1-2-3 mag in eigen huisstijlkleuren worden ontwikkeld.
- De zin 'Hoe is uw pensioen geregeld?' dient altijd te worden toegevoegd aan het logo van Pensioen 1-2-3 in hetzelfde font dat gebruikt wordt voor de onderscheidende koppen.

Kleurversie groen

PENSIOEN

Mediumgroen c80 m24 y50 k10 #208780 PMS 7473c
Lichtgroen c40 m0 y40 k0 #a8d3ae PMS 344c
Oranje c0 m50 y100 k0 #f39200 PMS 144c
Zwart c0 m0 y0 k100 #1c1c1b PMS black c

Kleurversie blauw

PENSIOEN

Mediumblauw c86 m48 y0 k0 #0972b9 PMS 3005c
Lichtblauw c55 m0 y0 k0 #70caf3 PMS 0821c
Rood c0 m100 y70 k0 #e4003a PMS 199c
Zwart c0 m0 y0 k100 #1c1c1b PMS black c

Kleurversie grijs

PENSIOEN

Mediumgrijs c0 m0 y0 k65 #7b7b7a PMS cool gray 9c
Lichtgrijs c0 m0 y0 k30 #c6c6c5 PMS 428c
Zwart c0 m0 y0 k100 #1c1c1b PMS black c

Het Goede Voorbeeld

Mevr. J. Jansen
Voorbeeldstraat 51
2056 LG Voorbeeldplaats

maand - jaar

Beste mevrouw Jansen,

Welkom bij <pensioenuitvoerder>! U bouwt <vanaf ingangsdatum> <verplicht> pensioen bij ons op. <Dit doet u via uw werk> <gever>. Elke <pensioenuitvoerder> <werkgever> heeft zijn eigen regeling. In dit Pensioen 1-2-3 leest u wat u wel en niet krijgt in onze pensioenregeling. Dat is belangrijk om te weten, bijvoorbeeld als u van baan verandert. Pensioen 1-2-3 bevat geen persoonlijke informatie over uw pensioen. Die vindt u wel op www.mijnpensioenoverzicht.nl. <uw jaarlijkse Uniform Pensioenoverzicht> <en www.mijnomgeving.nl>.

Wat vindt u in laag 1, 2 en 3?
Pensioen 1-2-3 bestaat uit 3 lagen. In deze eerste laag leest u in het kort de belangrijkste informatie over uw pensioenregeling. In laag 2 vindt u meer informatie over alle onderwerpen in laag 1. Tot slot vindt u in laag 3 juridische en beleidsmatige informatie van <pensioenuitvoerder>. U kunt laag 2 en 3 vinden op <website> of opvragen bij <contactgegevens>.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling?

 Gaat u met pensioen? Dan krijgt u ouderdomspensioen. Dat ouderdomspensioen ontvangt u als u <leeftijd> jaar wordt.	 Wordt u arbeidsongeschikt? Dan gaat uw pensioensopbouw <gedeelte^{lij}> door, maar u betaalt dan zelf geen premie meer.
 Komt u te overlijden? Dan krijgt uw partner partnerpensioen en krijgen uw kinderen wezenpensioen als u overlijdt wanneer u nog steeds bij deze werkgever werkt.	 Wilt u precies weten wat onze pensioenregeling u biedt? Kijk op <website> of vraag het pensioenreglement bij ons op.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling niet?

 Werkt u niet meer bij deze werkgever en overlijdt u? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen en krijgen uw kinderen geen wezenpensioen van ons.	 Wordt u arbeidsongeschikt? Dan krijgt u geen <aanvullend> arbeidsongeschiktheidspensioen van ons.
--	---

Hoe bouwt u pensioen op?

U bouwt op drie manieren pensioen op:

A. AOW: dit pensioen krijgt u van de overheid als u in Nederland woont of werkt. Op www.svb.nl leest u meer over de AOW.

B. Pensioen bij <pensioenuitvoerder>. U bouwt dit pensioen op via uw werk<gever>. Hierover gaat dit Pensioen 1-2-3.

C. Pensioen dat u zelf regelt. Bijvoorbeeld met een lijfrente of banksparen.

MIDDEL LOON

Ieder jaar bouwt u een stukje van uw pensioen op. Het pensioen dat u zo opbouwt, is de optelsom van al die stukjes. Vanaf uw pensioendatum ontvangt u dit pensioen zolang u leeft. Dit heet een middelloonregeling.

U bouwt jaarlijks een deel van uw uiteindelijke pensioen op. Dat doet u niet over uw hele <bruto> loon. Over <E> bouwt u in <jaar> geen pensioen op. Dit 'drempelbedrag' is ongeveer gelijk aan de AOW-uitkering die u vanaf uw AOW-leeftijd van de overheid ontvangt. Over het <bruto> loon min het drempelbedrag bouwt u jaarlijks <C> aan pensioen op.

U betaalt elke maand premie voor uw pensioen. Uw werkgever doet dat ook. Bij ons pensioenfonds betaalt u <C> van de premie en uw werkgever <C>. Vraag bij uw werkgever na hoeveel u betaalt en hoeveel uw werkgever betaalt. De premie die u zelf betaalt, vindt u terug op uw loonstrook.

[lees verder op de volgende pagina](#)

© Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars 2014 - 2016

Benuid uw totale pensioen? Kijk op www.mijnpensioenoverzicht.nl.
<signaaltekst en url pensioenuitvoerder>

<maand jaar - v.1>

Het logo van Pensioen 1-2-3 met de zin 'Hoe is uw pensioen geregeld?' wordt samen met het logo van de pensioenuitvoerder in een header geplaatst.

De header moet zich onderscheiden van de rest van de inhoud door het gebruik van een kader of ander grafisch element dat binnen de huisstijl past.

TYPOGRAFIE

- Koppen, de verwijzing naar mijnpensioenoverzicht.nl en de contactgegevens onderscheiden zich duidelijk van de standaard kopij door het gebruik van een andere kleur; font, fontstyle of corps.
- Corpgrootte van de algemene tekst en in de koppen is minimaal 10pt.
- Het lettertype mag aangepast worden aan de huisstijl.

NB: Lettertype in iconen is vast en onveranderbaar. Het lettertype dat hiervoor gebruikt is, is Gill Sans MT pro.

Het Goede Voorbeeld

PENSIOEN 1 2 3

Hoe is uw pensioen geregeld?

Mevr. J. Jansen
Voorbeeldstraat 51
2056 LG Voorbeeldplaats

maand - jaar

Beste mevrouw Jansen,

Welkom bij <pensioenuitvoerder>! U bouwt <vanaf ingangsdatum> <verplicht> pensioen bij ons op. <Dit doet u via uw werk<gever>> Elke <pensioenuitvoerder> <werkgever> heeft zijn eigen regeling. In dit Pensioen 1-2-3 leest u wat u wel en niet krijgt in onze pensioenregeling. Dat is belangrijk om te weten, bijvoorbeeld als u van baan verandert. Pensioen 1-2-3 bevat geen persoonlijke informatie over uw pensioen. Die vindt u wel op www.mijnpensioenoverzicht.nl, <uw jaarlijkse Uniform Pensioenoverzicht> <en www.mijnomgeving.nl>.

Wat vindt u in laag 1, 2 en 3?

Pensioen 1-2-3 bestaat uit 3 lagen. In deze eerste laag leest u in het kort de belangrijkste informatie over uw pensioenregeling. In laag 2 vindt u meer informatie over alle onderwerpen in laag 1. Tot slot vindt u in laag 3 juridische en beleidsmatige informatie van <pensioenuitvoerder>. U kunt laag 2 en 3 vinden op <website> of opvragen bij <contactgegevens>.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling?

	Gaat u met pensioen? Dan krijgt u ouderdomspensioen. Dat ouderdomspensioen ontvangt u als u <leeftijd> jaar wordt.		Wordt u arbeidsongeschikt? Dan gaat uw pensioenopbouw <gedeeltelijk> door, maar u betaalt dan zelf geen premie meer.
	Komt u te overlijden? Dan krijgt uw partner partnerpensioen en krijgen uw kinderen wezenpensioen als u overlijdt wanneer u nog steeds bij deze werkgever werkt.		Wilt u precies weten wat onze pensioenregeling u biedt? Kijk op <website> of vraag het pensioenreglement bij ons op.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling niet?

	Werkt u niet meer bij deze werkgever en overlijdt u? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen en krijgen uw kinderen geen wezenpensioen van ons.		Wordt u arbeidsongeschikt? Dan krijgt u geen <aanvullend> arbeidsongeschiktheidspensioen van ons.
---	--	---	---

Hoe bouwt u pensioen op?

U bouwt op drie manieren pensioen op:

A. AOW: dit pensioen krijgt u van de overheid als u in Nederland woont of werkt. Op www.svb.nl leest u meer over de AOW.

B. Pensioen bij <pensioenuitvoerder>. U bouwt dit pensioen op via uw werk<gever>. Hierover gaat dit Pensioen 1-2-3.

C. Pensioen dat u zelf regelt. Bijvoorbeeld met een lijfrente of banksparen.

MIDDEL LOON

Ieder jaar bouwt u een stukje van uw pensioen op. Het pensioen dat u zo opbouwt, is de optelsom van al die stukjes. Vanaf uw pensioendatum ontvangt u dit pensioen zolang u leeft. Dit heet een middelloonregeling.

%

U bouwt jaarlijks een deel van uw uiteindelijke pensioen op. Dat doet u niet over uw hele <bruto> loon. Over <€> bouwt u in <jaar> geen pensioen op. Dit 'drempelbedrag' is ongeveer gelijk aan de AOW-uitkering die u vanaf uw AOW-leeftijd van de overheid ontvangt. Over het <bruto> loon min het drempelbedrag bouwt u jaarlijks <%> aan pensioen op.

U betaalt elke maand premie voor uw pensioen. Uw werkgever doet dat ook. Bij ons pensioenfonds betaalt u <%> van de premie en uw werkgever <%>. Vraag bij uw werkgever na hoeveel u betaalt en hoeveel uw werkgever betaalt. De premie die u zelf betaalt, vindt u terug op uw loonstrook.

lees verder op de volgende pagina

Benieuwd naar uw totale pensioen? Kijk op www.mijnpensioenoverzicht.nl.
<signaaltekst en url pensioenuitvoerder>

<maand jaar - v.1>

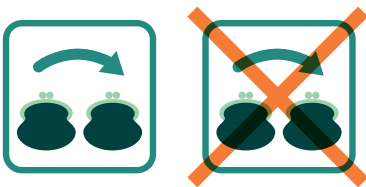
© Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars 2014 - 2016

Onderscheidende koppen

ICONEN

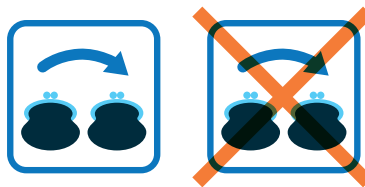
- De iconen mogen wat vorm betreft niet in eigen beheer worden veranderd. Ze mogen wel in eigen huisstijlkleuren worden ontwikkeld.
- De iconen bestaan uit drie verschillende kleuren of kleurtinten. Daarnaast wordt een vierde kleur of kleurtint gebruikt voor het kruis dat aangeeft dat een onderdeel niet in de pensioenregeling zit. Om de leesbaarheid te waarborgen dient het contrast van de gekozen kleurcombinatie altijd voldoende te zijn.
- Lettertype in iconen is vast en onveranderbaar. Het lettertype dat hiervoor gebruikt is, is Gill Sans MT pro.
- De iconen hebben op een papieren versie en/of bij het printen een grootte van minimaal 12x12 millimeter.
- De iconen hebben in de digitale versie een grootte van minimaal 65x65 pixels. Dit is gebaseerd op beeldschermen met een normale schermresolutie. Bij retina en 4k moet bij benadering dit formaat opgezocht worden.
- De iconen mogen niet op groter formaat dan 24x24 millimeter of 130x130 pixels gebruikt worden. Dit is gebaseerd op beeldschermen met een normale schermresolutie. Bij retina en 4k moet bij benadering dit formaat opgezocht worden.
- Iconen worden altijd gebruikt in combinatie met een tekst.
- Het rode kruis wordt overlappend over het hele icoon geplaatst. Het rode kruis is 25% groter dan het icoon.
- De Pensioenfederatie en het Verbond van Verzekeraars adviseren hun leden om in hun overige communicatie over het tweedepijlerpensioen zoveel mogelijk gebruik te maken van de iconen.

Kleurversie groen

Donkergroen c100 m60 y70 k40 #00413e PMS 3308c
 Mediumgroen c80 m24 y50 k10 #208780 PMS 7473c
 Lichtgroen c40 m0 y40 k0 #a8d3ae PMS 344c
 Rood kruis c0 m70 y100 k0 #ec6607 PMS 152c

Kleurversie blauw

Donkerblauw c100 m69 y50 k55 #002e3e PMS 547c
 Mediumblauw c86 m48 y0 k0 #0972b9 PMS 3005c
 Lichtblauw c55 m0 y0 k0 #70caf3 PMS 0821c
 Rood kruis c0 m70 y100 k0 #ec6607 PMS 152c

Kleurversie grijs

Donkergrijs c0 m0 y0 k90 #3c3c3b PMS black 7c
 Mediumgrijs c0 m0 y0 k65 #7b7b7a PMS cool gray 9c
 Lichtgrijs c0 m0 y0 k30 #c6c6c5 PMS 428c
 Rood kruis c0 m70 y100 k0 #ec6607 PMS 152c

GRID

Er wordt gebruik gemaakt van een grid met één of twee kolommen waarin tekst en iconen geplaatst kunnen worden. De minimale marge is 10 millimeter.

Er wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen de verschillende onderdelen, door bijvoorbeeld het plaatsen van een kader om de koppen en bijhorende iconen of het toepassen van verschillende achtergrondkleuren.

2 kolommen

Welke keuzes heeft u zelf?

 Verandert u van baan? U kunt uw eerder opgebouwde pensioen meenemen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder.

 Wilt u uw pensioenregeling vergelijken? Gebruik dan de pensioenvergelijker <op website>.

 Wilt u extra pensioen opbouwen? Kijk voor de mogelijkheden in laag 2.

 U bouwt pensioen op over het salaris tot € 101.519. Verdient u meer, dan kunt u ervoor kiezen mee te doen aan een aparte pensioenregeling.

 Wilt u een deel van uw ouderdompensioen omruilen voor partnerpensioen voor uw partner? Dat kan op <moment>.

 Wilt u het partnerpensioen <voor uw partner>, of een deel daarvan, omruilen voor ouderdompensioen voor uzelf? Dat kan op <moment>.

 Wilt u eerder of later met pensioen gaan dan de vastgestelde pensioenleeftijd? Dit moet u <termijn> voor de gewenste ingangsdatum aanvragen. Bespreek dit met uw werkgever.

 Wilt u beginnen met een hoger of juist een lager pensioen? Dat kan op <moment>.

Hoe zeker is uw pensioen?

 De hoogte van uw pensioen staat niet vast.

Het is mogelijk dat wij uw pensioen niet met de prijzen mee kunnen laten groeien. <Pensioenuitvoerder> heeft namelijk te maken met onder meer de volgende risico's:

- Mensen worden gemiddeld steeds ouder. We moeten het pensioen daardoor langer uitbetalen.
- Een lage rente maakt pensioen duurder. Ons pensioenfonds heeft daardoor meer geld nodig om hetzelfde pensioen te kunnen uitbetalen.
- De resultaten van onze beleggingen kunnen tegenvallen.
- <Lees meer> <Klik hier> voor meer informatie over onze financiële situatie en de beleidsdekkingsgraad, die gevolgen kunnen hebben voor uw pensioen.

 Wij proberen uw pensioen elk jaar mee te laten groeien met de stijging van de prijzen. Dit heet <indexatie> <toeslagverlening>. Dit kan alleen als de financiële situatie van ons pensioenfonds goed genoeg is. De afgelopen jaren hebben wij de pensioenen voor deelnemers zo geïndexeerd:

	Indexatie	Stijging van de prijzen
2015	<x%>	<x%>
2014	<x%>	<x%>
2013	<x%>	<x%>

<Als we een tekort hebben, nemen we – indien nodig – één of meer van deze> <Omdat we een tekort hebben, geldt voor ons een herstelplan met de volgende> maatregelen:

- Uw pensioen groeit niet <volledig> mee met de stijging van de prijzen.
- Uw premie gaat omhoog.
- In het uiterste geval verlagen we uw pensioen. In <jaartal> verlaagden wij de pensioenen met <%>, in <jaartal> met <%> en in <jaartal> met <%>.

 <Als we een tekort hebben, nemen we – indien nodig – één of meer van deze> <Omdat we een tekort hebben, geldt voor ons een herstelplan met de volgende> maatregelen:

- Uw pensioen groeit niet <volledig> mee met de stijging van de prijzen.
- Uw premie gaat omhoog.
- In het uiterste geval verlagen we uw pensioen. In <jaartal> verlaagden wij de pensioenen met <%>, in <jaartal> met <%> en in <jaartal> met <%>.

Welke kosten maken wij?

 <Pensioenuitvoerder> <naam werkgever> maakt de volgende kosten om de pensioenregeling uit te voeren:

- Kosten voor de administratie.
- Kosten om het vermogen te beheren.

Wanneer moet u in actie komen?

 Als u van baan verandert. U kunt uw eerder opgebouwde pensioen meestal meenemen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder.

 Als u arbeidsongeschikt wordt.

 Als u gaat trouwen, samenwonen of een geregistreerd partnerschap aangaat.

 Als u gaat scheiden of het samenwonen of geregistreerd partnerschap beëindigt.

 Als u verhuist naar het buitenland.

 Als u werkloos wordt.

 Bekijk eens per jaar hoeveel pensioen u in totaal heeft opgebouwd op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

 Neem contact met ons op als u vragen heeft of gebruik maakt van de actie- en/of keuzemomenten. <contactgegevens>

Meer weten over uw pensioen? <Kijk dan in laag 2 en 3 van Pensioen 1-2-3 op <website>.>

Marge

© Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars 2014 - 2016

© Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars 2014 - 2017

8

Mei 2017

CONTENT

In geval van papieren verzending dient de inhoud van laag 1 verdeeld te worden over twee zijdes van een A4 pagina, de voorkeur gaat uit naar een dubbelzijdig bedrukt vel. De volgorde en inhoud van de koppen zijn voorgeschreven. Laag 2 mag uit meerdere pagina's bestaan. De teksten zijn voorbeelden, die mogen worden afgestemd op de doelgroep, mits ze inhoudelijk niet wijzigen.

Voorzijde

Het Goede Voorbeeld

PENSIOEN 1-2-3
Hoe is uw pensioen geregeld?

Mevr. J. Jansen
Voorbeeldstraat 51
2056 LG Voorbeeldplaats

maand - jaar

Beste mevrouw Jansen,

Welkom bij <pensioenuitvoerder>! U bouwt <vanaf ingangsdatum> <verplicht> pensioen bij ons op. <Dit doet u via uw werk> <gever>. Elke <pensioenuitvoerder> <werkgever> heeft zijn eigen regeling. In dit Pensioen 1-2-3 leest u wat u wel en niet krijgt in onze pensioenregeling. Dat is belangrijk om te weten, bijvoorbeeld als u van baan verandert. Pensioen 1-2-3 bevat geen persoonlijke informatie over uw pensioen. Die vindt u wel op [www.mijnpensioenoverzicht.nl](#). <uw jaarlijkse Uniform Pensioenoverzicht> <en [www.mijnopgeving.nl](#)>.

Wat vindt u in laag 1, 2 en 3?

Pensioen 1-2-3 bestaat uit 3 lagen. In deze eerste laag leest u in het kort de belangrijkste informatie over uw pensioenregeling. In laag 2 vindt u meer informatie over alle onderwerpen in laag 1. Tot slot vindt u in laag 3 juridische en beleidsmatige informatie van <pensioenuitvoerder>. U kunt laag 2 en 3 vinden op <website> of opvragen bij <contactgevens>.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling?

Gaat u met pensioen? Dan krijgt u ouderdomspensioen. Dat ouderdomspensioen ontvangt u als u <leeftijd> jaar wordt.

Komt u te overlijden? Dan krijgt uw partner partnerpensioen en krijgen uw kinderen wezenpensioen als u overlijdt wanneer u nog steeds bij deze werkgever werkt.

Wordt u arbeidsongeschikt? Dan gaat uw pensioenopbouw <gedeeltelijk> door, maar u betaalt dan zelf geen premie meer.

Wilt u precies weten wat onze pensioenregeling u biedt? Kijk op <website> of vraag het pensioenreglement bij ons op.

Wat krijgt u in onze pensioenregeling niet?

Werk u niet meer bij deze werkgever en overlijdt u? Dan krijgt uw partner geen partnerpensioen en krijgen uw kinderen geen wezenpensioen van ons.

Wordt u arbeidsongeschikt? Dan krijgt u geen <aanvullend> arbeidsongeschiktheidspensioen van ons.

Hoe bouwt u pensioen op?

U bouwt op drie manieren pensioen op:

- ACW: dit pensioen krijgt u van de overheid als u in Nederland woont of werkt. Op [www.svb.nl](#) leest u meer over de ACW.
- Pensioen bij <pensioenuitvoerder>. U bouwt dit pensioen op via uw werk<gever>. Hierover gaat dit Pensioen 1-2-3.
- Pensioen dat u zelf regelt. Bijvoorbeeld met een lijfrente of banksparen.

MIDDEL LOON

Ieder jaar bouwt u een stukje van uw pensioen op. Het pensioen dat u zo opbouwt, is de optelsom van al die stukjes. Vanaf uw pensioendatum ontvangt u dit pensioen zolang u leeft. Dit heet een middelloonregeling.

U bouwt jaarlijks een deel van uw uiteindelijke pensioen op. Dat doet u niet over uw hele <bruto> loon. Over <E> bouwt u in <jaar> geen pensioen op. Dit <drempelbedrag> is ongeveer gelijk aan de ACW-uitkering die u vanaf uw ACW-leeftijd van de overheid ontvangt. Over het <bruto> loon min het drempelbedrag bouwt u jaarlijks <%> aan pensioen op.

U betaalt elke maand premie voor uw pensioen. Uw werkgever doet dat ook. Bij ons pensioenfonds betaalt u <%> van de premie en uw werkgever <%>. Vraag bij uw werkgever na hoeveel u betaalt en hoeveel uw werkgever betaalt. De premie die u zelf betaalt, vindt u terug op uw loonstrook.

lees verder op de volgende pagina

Benieuwd naar uw totale pensioen? Kijk op [www.mijnpensioenoverzicht.nl](#).
<signaaltekst en url pensioenuitvoerder>

<maand jaar - v.1>

Header

Briefhoofd (vervalt in digitale versie)

Brief

Wat krijgt u in onze pensioenregeling?

Wat krijgt u in onze pensioenregeling niet?

Hoe bouwt u pensioen op?

mijnpensioenoverzicht.nl

Achterzijde

Welke keuzes heeft u zelf?

Verandert u van baan? U kunt nu eerder opgebouwde pensioen meenemen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder.

Wilt u uw pensioenregeling vergelijken? Gebruik dan de pensioenvergelijker <op website>.

Wilt u extra pensioen opbouwen? Kijk voor de mogelijkheden in laag 2.

U bouwt pensioen op over het salaris tot € 101.519. Verdient u meer, dan kunt u ervoor kiezen mee te doen aan een aparte pensioenregeling.

Wilt u een deel van uw ouderdomspensioen omruilen voor partnerpensioen voor uw partner? Dat kan op <moment>.

Wilt u het partnerpensioen <voor uw partner>, of een deel daarvan, omruilen voor ouderdomspensioen voor uzelf? Dat kan op <moment>.

Wilt u eerder of later met pensioen gaan dan de vastgestelde pensioeneeftijd? Dit moet u <arrange> voor de generatie ingangsdatum aanvragen. Bespreek dit met uw werkgever.

Wilt u beginnen met een hoger of juist een lager pensioen? Dat kan op <moment>.

Hoe zeker is uw pensioen?

De hoogte van uw pensioen staat niet vast. Het is mogelijk dat wij uw pensioen niet met de prijzen mee kunnen laten groeien. <Pensioenuitvoerder> heeft namelijk te maken met onder meer de volgende risico's:

- Mensen worden gemiddeld steeds ouder. We moeten het pensioen daardoor langer uitbetalen.
- Een lage rente maakt pensioen daarder. Ons pensioenfonds heeft daardoor meer geld nodig om hetzelfde pensioen te kunnen uitbetalen.
- De resultaten van onze beleggingen kunnen tegenvallen.
- <Lees meer> <Klik hier> voor meer informatie over onze financiële situatie en de beleidsdekkinggraad, die gevolgen kunnen hebben voor uw pensioen.

Wij proberen uw pensioen elk jaar mee te laten groeien met de stijging van de prijzen. Dit heet <indexatie> <toeslagverlening>. Dit kan alleen als de financiële situatie van ons pensioenfonds goed genoeg is. De afgelopen jaren hebben wij de pensioenen voor deelnemers zo geïndexeerd:

Indexatie	Stijging van de prijzen
2015	<%>
2014	<%>
2013	<%>

<Als we een tekort hebben, nemen we – indien nodig – één of meer van deze> <Omdat we een tekort hebben, geldt voor ons een herstelplan met de volgende> maatregelen:

- Uw pensioen groeit niet <volledig> mee met de stijging van de prijzen.
- Uw premie gaat omhoog.
- In het uiterste geval verlagen we uw pensioen. In <jaartal> verlaagden wij de pensioenen met <%>, in <jaartal> met <%> en in <jaartal> met <%>.

Welke kosten maken wij?

<Pensioenuitvoerder> <saam werkgever> maakt de volgende kosten om de pensioenregeling uit te voeren:

- Kosten voor de administratie.
- Kosten om het vermogen te beheren.

Wanneer moet u in actie komen?

Als u van baan verandert. U kunt nu eerder opgebouwde pensioen meestal meenemen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder.

Als u arbeidsongeschikt wordt.

Als u gaat trouwen, samenwonen of een geregistreerd partnerschap aangaat.

Als u gaat scheiden of het samenwonen of geregistreerd partnerschap beëindigt.

Als u verhuist naar het buitenland.

Als u werkloos wordt.

Bekijk eens per jaar hoeveel pensioen u in totaal heeft opgebouwd op [www.mijnpensioenoverzicht.nl](#).

Neem contact met ons op als u vragen heeft of gebruik maakt van de actie- en/of keuzemomenten. <contactgevens>

Meer weten over uw pensioen? <Klik dan in laag 2 en 3 van Pensioen 1-2-3 op <website>>

Welke keuzes heeft u zelf?

Hoe zeker is uw pensioen?

Welke kosten maken wij?

Wanneer moet u in actie komen?

Contact

© Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars 2014 - 2017

9

Mei 2017

CONTACTGEGEVENS

De contactgegevens van de pensioenuitvoerder staan in geval van een papieren Pensioen 1-2-3 altijd onderaan de achterzijde van laag 1. Ze dienen zich te onderscheiden van de standaard kopij door een afwijkend gebruik van kleur, font, fontstyle of corps.

Welke keuzes heeft u zelf?

 Verandert u van baan? U kunt uw eerder opgebouwde pensioen meenemen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder.

 Wilt u uw pensioenregeling vergelijken? Gebruik dan de pensioenvergelijker <op website>.

 Wilt u extra pensioen opbouwen? Kijk voor de mogelijkheden in laag 2.

 U bouwt pensioen op over het salaris tot € 101.519. Verdient u meer, dan kunt u ervoor kiezen mee te doen aan een aparte pensioenregeling.

 Wilt u een deel van uw ouderdomspensioen omruilen voor partnerpensioen voor uw partner? Dat kan op <moment>.

 Wilt u het partnerpensioen <voor uw partner>, of een deel daarvan, omruilen voor ouderdomspensioen voor uzelf? Dat kan op <moment>.

 Wilt u eerder of later met pensioen gaan dan de vastgestelde pensioenleeftijd? Dit moet u <termijn> voor de gewenste ingangsdatum aanvragen. Bespreek dit met uw werkgever.

 Wilt u beginnen met een hoger of juist een lager pensioen? Dat kan op <moment>.

Hoe zeker is uw pensioen?

 De hoogte van uw pensioen staat niet vast. Het is mogelijk dat wij uw pensioen niet met de prijzen mee kunnen laten groeien. <Pensioenuitvoerder> heeft namelijk te maken met onder meer de volgende risico's:

- Mensen worden gemiddeld steeds ouder. We moeten het pensioen daardoor langer uitbetalen.
- Een lage rente maakt pensioen duurder. Ons pensioenfonds heeft daardoor meer geld nodig om hetzelfde pensioen te kunnen uitbetalen.
- De resultaten van onze beleggingen kunnen tegenvallen.
- <Lees meer> <Klik hier> voor meer informatie over onze financiële situatie en de beleidsdekkingsgraad, die gevolgen kunnen hebben voor uw pensioen.

	Indexatie	Stijging van de prijzen
	2015	<x%>
	2014	<x%>
	2013	<x%>

 Wij proberen uw pensioen elk jaar mee te laten groeien met de stijging van de prijzen. Dit heet <indexatie> <toeslagverlening>. Dit kan alleen als de financiële situatie van ons pensioenfonds goed genoeg is. De afgelopen jaren hebben wij de pensioenen voor deelnemers zo geïndexeerd:

 <Als we een tekort hebben, nemen we – indien nodig – één of meer van deze> <Omdat we een tekort hebben, geldt voor ons een herstelplan met de volgende> maatregelen:

- Uw pensioen groeit niet <volledig> mee met de stijging van de prijzen.
- Uw premie gaat omhoog.
- In het uiterste geval verlagen we uw pensioen. In <jaartal> verlaagden wij de pensioenen met <%>, in <jaartal> met <%> en in <jaartal> met <%>.

Welke kosten maken wij?

 <Pensioenuitvoerder> <naam werkgever> maakt de volgende kosten om de pensioenregeling uit te voeren:

- Kosten voor de administratie.
- Kosten om het vermogen te beheren.

Wanneer moet u in actie komen?

 Als u van baan verandert. U kunt uw eerder opgebouwde pensioen meestal meenemen naar uw nieuwe pensioenuitvoerder.

 Als u arbeidsongeschikt wordt.

 Als u gaat trouwen, samenwonen of een geregistreerd partnerschap aangaat.

 Als u gaat scheiden of het samenwonen of geregistreerd partnerschap beëindigt.

 Als u verhuist naar het buitenland.

 Als u werkloos wordt.

 Bekijk eens per jaar hoeveel pensioen u in totaal heeft opgebouwd op www.mijnpensioenoverzicht.nl.

 Neem contact met ons op als u vragen heeft of gebruik maakt van de actie- en/of keuzemomenten. <contactgegevens>

Meer weten over uw pensioen? <Kijk dan in laag 2 en 3 van Pensioen 1-2-3 op <website>.>

Contactgegevens

© Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars 2014 - 2016

© Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars 2014 - 2017

10

Mei 2017